

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič in Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

„Zeppelin“ se bori z viharji

Pred Azori je zašel v hude viharje ter je moral kreniti več 100 km južneje — Zato napreduje zelo počasi in bo šele jutri prispel v Friedrichshafen

Friedrichshafen 3. septembra. Dočim je imel zrakoplov »Grof Zeppelin« na prvem delu poleta iz Amerike v Evropo zelo ugodno vreme ter je napredoval z izredno hitrostjo, tako da se je pričakovalo, da bo v rekordnem času preletel ocean, je zašel v bližini Azorskih otokov v huda neurja, ki ga niso samo prisilila, da je zmanjšal hitrost, marveč je moral tudi do celga spremeniti smer in leteti več sto kilometrov od Azorov, da se je na ta način izognil najhujšim viharjem. Posledica tega je bila, da je v zadnjih desetih urah napredoval komaj za 900 km in bo tako došel v Friedrichshafen z veliko zamudo, najbrže šele jutri zjutraj. Brezžična postaja v Friedrichshafnu je od polnoči dalje v zvezi s »Zeppelinom«, ki je davi ob 5. sporočil, da je trenutno na 36 stop. 15 min. severne širine in 21 min. 5 sek. zapadne dolžine. Še vedno se mora boriti z močnimi nasprotnimi vetrovi, tako da napreduje razmeroma zelo počasi. Povprečna hitrost znaša jedva 50 do 60 km. Zrakoplov mora neprestano spreminjati tudi višino in je včasih 500 m nad morskno gladino, včasih pa jedva 10 do 20 m. Na krovu je vse zdravo in kljub neprijetnemu zibanju v dobrem razpoloženju.

Po poročilih vremenskih postaj vlača ob evropski obali dokaj ugodnejše vreme. Zato upajo, da bo »Zeppelin« malu prišel v mirnejše ozračje in da o mogel ob ugodnejših prilikah kon-

čati svoj polet.

V Friedrichshafnu se vrše že velike priprave za čim svečanejši sprejem zrakoplova. Vse mesto je v zastavah in z vseh strani prihajajo številni tuji, da

se udeležijo sprejema. Prvotno napovedani prihod maršala Hindenburga je bil danes odpovedan, ker je včeraj umrla maršalova sestra. Med drugimi odličnimi tujci je tudi bivši angleški ministrski predsednik Lloyd Georges, ki se mudi na potovanju po Nemčiji in je davi prispel v Friedrichshafen. V Friedrichshafnu so koncentrirane tudi vojaške čete, da bodo sodelovale pri vzdrževanju reda ob sprejemu, ker bi lokalne oblasti spričo tolikega navala same ne mogle jamčiti za red. Vsi hoteli v Friedrichshafnu so že več dni do celja zasedeni in tudi vsa razpoložljiva privatna stanovanja so okupirali tuji.

New York, 3. septembra. Kakor poroča »Associated Press« iz Lakehursta, so na ovoj »Grofa Zeppelina« odkrili luknjo, povzročeno bržkone od strela. Kroglja je prevrtila le zunanj ovoj, ne da bi poškodovala celice z vodikom. Domneva se, da je bil zrakoplov poškodovan na poletu preko Teksasa, vendar pa ni za to nobenega dokaza.

Dva najvažnejša problema v Ženevi

Mimo oficijelnega dnevnega reda se bodo državniki v Ženevi bavili predvsem s predlogom glede ustanovitve evropskih zedinjenih držav in z razorožitvenim vprašanjem

Pariz, 3. septembra. Povodom otvoritve ženevskih posvetovanj se bavi del francoskega tiska v obširnih člankih z mislijo ustanovitve evropskih zedinjenih držav. Poleg drugih je »Excelsior« objavil vest, da namerava imeti Briand v Ženevi daljši govor o zedinjenih državah Evrope, kar bo eden najvažnejših trenutkov v sedanjem zasedanju Društva narodov. List podaja tudi pregled naziranj posameznih evropskih vlad glede na ta pomembni načrt združitve. Poleg izjav nemških državnikov navaja tudi haaški govor Stresemanna od 6. avgusta, ki je izjavil med drugim: »Svetovna gospodarska konferenca za ustvaritev ekonomskih olajšav denarnega gospodarstva, ki bi omogočale prehod iz dobe trgovine posameznikov v dobo racionalizacije, je neodložljiva. Upajmo, da bodo izginile carinske meje, ki razdvajajo Evropo.«

Ženeva, 3. septembra. Zastopnikom

svetovnega tiska je obrazložil angleški min. predsednik Macdonald v širokih potezah zunanepolitični program angleške delavske vlade, pri čemer je omenil tudi razorožitveno vprašanje, zlasti pa pogajanja med Anglijo in Zedinjenimi državami za razorožitev na morju. Povdarjal je, da razorožitveni program ni samo zadeva Velike Britanije in Zedinjenih držav. Niti on niti predsednik Hoover nima namena skleniti pogodbe, ki bi za ostali svet ničesar ne pomenila, temveč hočeta doseči sporazum, ki naj bi imel za ostali svet prav toliko pomena, kakor za Ameriko in Anglijo. Zato bo imel angleško-ameriški mornariški dogovor samo začasen značaj, dokler se tudi druge države ne prilagode novim razmeram. Končno je izrazil Macdonald upanje, da bo vsak dogovor med obema angleškima državama nudil pobudo Društvu narodov za ustvaritev sličnih sporazumov.

Ogromna poplava v Indiji

Reka Indus je poplavlila v dolžini 650 km najrodovitnejše pokrajine — Poplava zavzema vedno večji obseg — Oblasti so skoraj brez moči — Neprecenljiva škoda

London, 3. septembra. Po vestih iz Kalkute zavzema poplava v severnem delu Indije ob Indusu vedno večji obseg. Doslej je poplavljen dolina Indusa v daljavi 650 km in so baš najrodovitnejši in najbolj gosto naseljeni kraji pod vodo. Prebivalstvo v paničnem begu zapušča svoje domove in beži v višje ležeče kraje. Naval vode je uničil tudi ogromni jez pri Sukkuru, ki je stal 24 milijonov funtov. Tudi mesto Bhaktar, ki šteje 10.000 prebivalcev, je pod vodo in do celja uničeno.

Bombajska vlada je v veliki zadregi zaradi beguncev. Za stotisoče ljudi je treba preskrbeti streho in organizirati prehrano. Vse vojaštvo je bilo pritegnjeno k sodelovanju, vendar se pojavljajo čimdalje večje težave, ker prihajajo vedno novi begunci. Vode, ki se steka z ogromnih ledenikov, je tako silen, da na kakšno reševanje akcije sploh ni misliti. Vse kar morejo oblasti storiti, je to, da obveste ogrožene kraje o preteči nevarnosti in poskrbe, da se ljudje pravočasno izsele.

Škoda, ki jo je poplava povzročila že doslej, je neprecenljiva, a še od ure do ure narašča. Koliko človeških žrtve je zahtevala katastrofa, se ne ve niti približno, sodi pa se, da je utonilo na tisoče ljudi.

Westfalci pri dr. Kumanudiju

Beograd, 3. septembra. Delegacija delavskih podporn. društev iz Westfalije, Holandije in Belgije je danes pop. obiskala zastopnika ministra zunanjih del dr. Kumanudija ter mu obrazložila želje in potrebe našega delavstva v Nemčiji, Belgiji in Holandiji. Delegacija je prosila dr. Kumanudija naj bi naša vlada čimprej sklenila z Belgijo in Holandijo podobne delavsko zaščitne konvencije, kakor so bile podpisane v zadnjem času z Nemčijo in Francijo. Delegacija odide popoldne ob 16 na Avalo, kjer bo položila venec na grob neznanega vojaka.

Kongres profesorjev

Beograd, 3. septembra. Upravni odbor proforskega združenja je sklenil, da se bo vršil letošnji kongres proforskega združenja 6. in 7. oktobra v Velikem Bečkerku.

Letalske tekme Male antante

Beograd, 3. septembra. Po vestih iz Bukarešte se bodo pričele letalske tekme za prvenstvo Male antante in Poljske jutri ob 5.30. Letala bodo letela z bukarštanskega letališča.

Poincare nevarno obolet

Pariz, 3. septembra. Kljub pomirjevalnim oficijoznim poročilom se zdi, da je zdravstveno stanje Poincareja mnogo bolj resno, kakor se je prvotno domnevalo. To potrjuje tudi »New York Herald«: Zdravniki priznavajo, da mora Poincare zaradi vnetja pljuč ležati v postelji in da ne bo v stanju, podvreči se čez nekaj časa operaciji. Briand in Macdonald, ki sta se v soboto zglasila v njegovem stanovanju, nista mogla biti pripuščenca k bolniku. Glede na njegovo visoko starost, smatljajo bol. ležen za zelo nevarno.

Dva velika požara

Birmingham, 3. septembra. Pri požaru, ki je nastal v neki veliki trgovski hiši in ki se je s silno brzino razširil, je zgorelo 11 oseb, med njimi več žensk in otrok, ker jih niso mogli več rešiti.

Winnipeg, 3. septembra. Pri požaru petnadstropne hiše v notranosti mesta, je izgubilo življenje 9 oseb, med njimi 2 ženski in 3 otroci, dočim je bilo 10 oseb težko ranjenih.

Drzen roparski napad v madžarskem ministrstvu

Budimpešta, 3. septembra. Včeraj popoldne je bil izvršen v notranjem ministrstvu in sicer v administrativnem oddelku drzen roparski napad na ravnatelja pomožnih uradov. Nekako po 9. dopoldne je stopil v sobo ravnatelja Cizmadi bomo oblečen človek, češ, da bi rad dobil neka posojila. V trenutku, ko je ravnatelj vstal izza mize, da bi stopil k neki omari, je neznanec potegnil iz žepa stekleničico z neko tekočino in jo zlij v obraz ravnatelju, ki ga je jedka tekočina omotila. Ropar je nato odprl blagajno, pograbil kup bankovcev ter izginil. Odsedel je kakih 5000 pengov. Ko si je napadeni ravnatelj opomogel od prvega presenečenja, je kljub bolečinam alariral osobje ministrstva, toda napadalec je medtem že ušel. Na blagajni niso našli odvisov prstov, češar sklepajo, da je moral imeti ropar gumijave rokavice.

Izumitelj Edison obolet

Pariz, 3. septembra. Kakor poroča »New York Herald« iz New Yorka je Edison obolet na težki hripi in reži že deset dni v postelji.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 228.175, Berlin 13.54—13.57 (13.53), Bruselj 7.9150, Budimpešta 9.9386, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 8.0025—8.0325 (8.0175), London 275.70—276.50 (276.10), New York 56.845, Pariz 226.80, Praga 168.23—169.03 (168.63), Trst 296.75—298.75 (297.75).

Effekti: Celjska 170 d, Ljubljanska kreditna 123 d, Praštodena 850 d, Kreditni 170 d, Veveč 130 d, Ruše 260—270, Stavha na 50 d, Sešir 105 d.

ZAGREBSKA BORZA
Deviza: London 275.70—276.50, New York 55.742—56.942, Pariz 221.80—223.80, Milan 296.65—298.65, Curih 1094.4—1097.4, Amsterdam 22.8175 bl, Berlin 13.54—13.57, Dunaj 800.25—803.25, Praga 168.33—169.13, Budimpešta 993.86 bl.—Efekti: Vojna škoda 405.5—407.

INOZEMSKJE BORZE
Curih, London, 25.1925, New York 519.65, Pariz 20.33125, Milan 27.18, Madrid 76.55, Berlin 143.67, Dunaj 73.17, Beograd 9.1285, Prag 15.385, Bukarešta 3.08125, Budimpešta 90.70, Zofija 3.76.

Skupščina občinskih nameščenecv Slovenije v Ptuj

Na inicijativo mariborskih občinskih nameščenecv se je leta 1923 ustanovila v Celju »Zveza organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev Slovenije«. To Zvezo so najprej otvorile organizacije občinskih pragmatičnih nameščenecv vseh kategorij Ljubljane, Maribora, Celja in Ptuja. Letos sta se pridružili Zvezi novoustanovljeni organizaciji pokrajinskih občinskih uslužbencev Ljubljanske in mariborske oblasti. V teh dveh novih organizacijah so vključeni občinski uslužbeni podeželskih, mest, trgov in večjih občin. Glavne skupščine Zveze so se vršile doslej v Mariboru, Ljubljani in Celju. Dne 31. avgusta in 1. sept. pa se je vršila skupščina v Ptuj, katere se je udeležilo nad 150 občinskih nameščenecv vseh preje navedenih organizacij. Skupščino so odlikovali s svojo prisotnostjo poleg višjih magistratnih uradnikov tudi ljubljanski župan dr. Puc, ptujski župan Brenčič, ter zastopnika mariborskega in celjskega župana dr. Goričana in dr. Juvana. Posebno važnost pa so dali skupščini delegati Društva gradskih nameščenecv in Zagrebu. Društva činovnika i stalni nameščenika v Sarajevu, Zemaljskega društva općinskih činovnika Hrvatske i Slavonije ter Zadrge općinskih činovnika Dalmacije. Skupščino so pismeno pozdravili zadržani delegati Udruženja općinskih činovnika Srbije i Crne gore v Bitolju ter Udruženja općinskih beležnika Bačke.

V soboto, dne 31. avgusta so dospeli ob 18. v Ptuj občinski nameščenci s skupnim vlakom iz Ljubljane, Maribora in Celja ter zastopniki občinskih uslužbencev iz ljubljanske in mariborske oblasti. Skupščinarjem so se med potjo pridružili tudi zastopniki dalmatinskih in sarajevskih občinskih uradnikov. Na ptujskem kolodvoru je skupščinarje pozdravil predsednik tamkajšnjega krožka, mag. direktor Zavodla s toplim nagovorom, nakar mu je v imenu dospelih skupščinarjev odzdravil predsednik Zveze prof. dr. Mole. Nato so šli skupščinarji v bivališča, ki so jim bila odkazana po hotelu, v dijaškem domu in v Mladiki. Zvečer se je vršila seja upravnega odbora Zveze, kateri so prisostvovali tudi delegati tovariških organizacij izven Slovenije. Nato se je vršil priateljski večer na vrtu Brenčičeve restavracije, na katerem sta po pozdravu g. direktorja Zavodla krasno prepevala izvrstni moški zbor mariborskih tovarišev z odličnim baritonom Neraličem in ljubljanski kvartet: Pelan, Peruzzi, Završan in Skalar. V salonu je sviral ptujski orkester in je mladina veselo plesala. Večer je potekel v najboljšem razpoloženju in idealni slogi.

V nedeljo ob pol 9. zjutraj so se skupščinarji zbrali leta 1906—1907 zgrajenega impozantnega magistratnega poslopja, ki s svojo monumentalnostjo prednjači vseh magistratnih zgradbam Slovenije. Tu se so skupščinarji fotografirali in nato odšli v bogati mestni muzej, kjer sta razlagala staroslovenske, rimske in druge izkopnine prof. Vodnik in podravnatelj Škrabar. Ptujski muzej je gostom imponiral po svoji krasni strokovni urejenosti in razkošni številnosti starohistorič. predmetov. Skupščinarji so se divili slikovitosti Ptuja, njegovih starinskih zgradb, portalov, ulic, ki se vse odlikujejo po izredni snaznosti.

Redna letna skupščina se je vršila pod predsedstvom prof. dr. Moleta v veliki dvorani ptujskega magistrata, ki jo je po otvoritvi in po sklenitvi udanostnega brzojava Nj. Vel. kralju toplo in v vznešenih besedah pozdravil ljubljanski župan dr. Puc, ptujski župan Brenčič in v imenu tovarišev izven Slovenije živko Stefanovič. C. delovanju »Zveze« v pretekli poslovni dobi sta obširneje poročala tajnik Mohorč in blaginjak Jarec. Nato sta bili v Zvezo sprejeti Društvi pokrajinskih občinskih uslužbencev mariborske in ljubljanske oblasti. Potem so referirali tovariš Brandner iz Maribora o kongresu državne zveze avstrijskih občinskih uslužbencev na Dunaju o razvoju in pomenu tamkajšnjih stanovskih organizacij, tovariš Mohorč iz Ljubljane o raznih statističnih podatkih, občinskih upravnih in uslužbenih vseh štirih avtonomnih mest Slovenije ter tovariš Kramberger iz Maribora o pomenu ustanovitve »Saveza« občinskih uslužbencev naše države. Pri volitvah novega upravnega odbora, kateremu se vedno načeluje dosedanj predsednik prof. dr. Mole, se je znova potrdila dosedanja uprava, v katero so se pritegnili zastopniki nanove sprejetih dveh pokrajinskih tovariških društev ter zastopnik nižjih mestnih uslužbencev.

Obenem se je vršila v županovi pisarni pod predsedstvom mag. nadsvetnika in predsednika Zveze ljubljanskih organizacij Govekarja seja z zastopniki tovariških organizacij izven Slovenije glede ustanovitve »Saveza« občinskih nameščenecv cele države. Po izprnem referatu tovariša Krambergerja iz Maribora so se tudi zunanji zastopniki načelno izjavili za ustanovitev takega »Saveza« in odobрили predloge gradskega nadsvetnika Sarajlić Šemsudina iz Sarajeva o izpremembi predloženih pravil ter se je izvolil akcijski odbor pod pred-

sedstvom Govekarja in zastopnikov organizacij izven Slovenije. S tem sklepom se začneja splošna in prepotrebna organizacija celokupnega občinskega nameščenstva vse Jugoslavije, ki tvori posebno važnost z ozirom na novi občinski zakon, katerega namerava uveljaviti centralna vlada v doglednem času. Pri tem zakonu bo moralo občinsko nameščenstvo poleg občinskih uprav sodelovati in budno čuvati nad že pridobljenimi pravicami, da se v ta zakon ne vneso stvari, ki bi bile kvarne razvoju naših občin.

V veliki dvorani »Mladike« je priredil ptujski Krožek s pomočjo tamkajšnje mestne občine izvrsten skupni obed, pri katerem so se izrekle mnoge in iskrene napitnice in je zlasti župana Brenčiča govor našel nespontičnejši odmev. Pri obedu je izročil predsednik ljubljanske Zveze nadsvetnik Govekar ptujskim tovarišem in tovarišar v spomin na letošnji skupščini origin. n kip Ivana Zajca, predstavljajoč zmagovalnega junaka Jurija, ljubljanskega patrona. Pevski zbor iz Maribora, kakor tudi kvartet iz Ljubljane in ptujska godba so poživljali s svojim izvrstnim sodelovanjem veselo razpoloženo družbo. Po obedu so si nekateri ogledali še mogočni grad Herbersteinov in njegove dragocene zbirke, nakar so se s polpoldanskimi vlaki vrnili z najlepšimi vtisi domov.

Spremembe pri beograjski občini

Beograd, 3. septembra. V informiranih krogih se je danes zatrjevalo, da bodo izvršene v beograjski občini važne personalne izpremembe. Govori se, da bo sedanje predsedništvo z ing. Sarvićem čelu odstopilo in da bo na njegovo mesto imenovan nov župan. Kot kandidat za župansko mesto se imenuje zastopnik zunanega ministra dr. Kosto Kumanudij. Na mesto prvega podpredsednika. Stojadinovića bo boja imenovan Vasa Lazarević, dočim bi mesto II. podpredsednika Zlatine zavzel bivši veliki župan Dimitrije Naumović.

Tragedija dveh Slovencev na Hrvatskem

Nesreča Ljubljanačana v Dubovcih pri Karlovcu — Samomor Slovencev v Zagrebu

V Dubovcu pri Karlovcu na Hrvatskem se je včeraj pripetila težka nesreča. Trgovski pomočnik Egidij Skubic iz Ljubljane se je vračal okoli 2. zjutraj precej našekani domov. Pot ga je vodila mimo vojaškega skladišča v Dubovcu, ki je zastraženo. Skubic je šel naravnost proti skladišču, kjer je stražil vojak municijo. Vojak ga je pozval, naj se ustavi, toda Skubic se ni zmečnil za poziv. Vojak je zaklical tretjič, toda brez uspeha. Vičoč, da prihaja vedno bližje, je vojak najprej ustrelil v zrak, toda pijani Skubic se tudi za strel ni zmenil. Končno je vojak nameril puško na Skubica in sprožil. Težko ranjen se je Skubic zgrudil na tla. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so ga takoj operirali. Njegovo stanje je zelo kritično.

Na strašen način si je včeraj zjutraj končal v Zagrebu življenje Slovenec Anton Novosel iz Selnika, občina Ludbreg na Štajerskem. Med postajama Vrapče in Zagreb

pri Donji Kustošiji je skočil pod vlak, ki ga je strahovito razmesaril. Stroj mu je odtrgal glavo, odrezal in zdrobil obe roki in obe nogi. V žepu sukunčija so našli s svinčnikom napisano pismo, naslovljeno na brata. V pismu pravi Novosel: »Zakaj grem v smrt, razen mene in boga nihče ne ve. Zbogom, dragi brat in nikar se ne jezi name. Oprostite mi, če sem te kdaj razžalil. Poljublja Te Tvoj brat Anton Novosel, stamujoč v Mandalični ulici pri ge. Jelki Foršner.«

Policija je zaslišala Foršnerjevo, ki je izpovedala, da je prišel Novosel nedavno v Zagreb in se nastanil pri njej. Od nje in od brata, ki je zaposlen kot delavec v zagrebški pivovarni, je opetovano zahteval denar, češ, da ga potrebuje za potovanje. V soboto mu je brat dal 70 Din, nato pa je Anton odšel in brez sledu izginil. — Truplo nesrečnega mladčnika so pokopali na pokopališču v Vrapču.

Skrbimo za svoje zdravje

Pred pričetkom rednega poslovanja Zdravstvenega doma v Mariboru — Mazaštvo je posledica nepoučenosti ljudstva

Maribor, 2. septembra.

O priliki pričetka poslovanja Zdravstvenega doma v Mariboru se mi zdi uместno podati nekoliko pojasnil glede namenov te ustanove. Poleg tega je tudi potrebno seznaniti širše kroge s pojmi kot so: zdravstveni dom, šolska poliklinika, bakterijski laboratorij in podobno, ker sem imel zelo pogosto priliko spoznati, da je nepoučenost v tem pogledu zelo škodljiva stvari sami teri mnogo nesporazumov, ki so v škodo delovanju ustanov in onim, katerim so namenjene, to je ljudstvu.

Pomen socijalno zdravstvenega dela

Kakor se v zadnjem času pojavlja v najrazličnejših panogah socializacija gotovih dobrin, tako je tudi polje medicine dobilo svoj impulz v to novo smer. Veliko število modernih držav je kmalu uvidelo blagodejnost široko zasnovane in dobro organizirane socijalno zdravstvene službe in proračuni v ta namen se od leta do leta višajo vsepovod. Celotno kupčijsko podjetje, ki trgujejo z zdravjem za dobiček — pri tem mislim na zavarovalnice za poškodbe in smrt, (n. pr. Metropolitan Life Insurance Comp. New York) so izračunale, koliko dobička jim vrže, ako ne glede na državo organizirajo čisto svojo preventivno zdravstveno službo, čeprav bi nudijo svojim članom brez vsake nadaljnje odškodnine. Tudi naša država ni šla mimo tega momenta, nasprotno s pravih razumovanjem se je zavzela za čim širšo postopno izvedbo socijalno-zdravstvenega programa. Zelo razveseljivo je — poleg tega, da ima največjo korist od te akcije ljudsko zdravje — tudi dejstvo, da je inozemstvo prav kmalu opazilo resno delo naše države na tem polju, kar silno veliko izda pri presojanju kulturne stopnje države. To sem sam izkusil ob neki priliki, ko me je dr. Balfour od Internacionalnega zdravstvenega urada, New York, predstavil zbranim delavcem na socijalno zdravstvenem polju ter se nad vse laskavo izrazil o naši mladi državi in specijalno o njeni aktivnosti glede socijalno zdravstvene organizacije. In to je bilo ob Mississippiju v U. S.

Nova pota moderne medicine

Udejstvovanje medicine od sedanjega časa in predvsem bližnje preteklosti je bilo omejeno v glavnem na pacienta kot poedince, kot posamezen slučaj. Ustanavljale so se bolnice, izobraževali zdravniki in ostali bolniški personal, da s svojim znanjem podaljšajo življenje bolnikom, cilj, kateremu je treba posvečati seveda vedno največjo pažnjo. Statistični podatki bolnic so prikazovali umiranje pri posameznih boleznih v gotovem odstotku, ki se je krčilo sorazmerno z izpopolnjevanjem metod zdravljenja. Poleg tega se je skušalo doseči, da dobe tudi podeželski kraji, ki so oddaljeni od teh bolniških centrov, izvežbane zdravnike. Ako pobliže pogledamo, iz česa je obstojala ključena praktičnejša zdravstva, vidimo, da iz manifestnih obolenj (obolenja, ki se javljajo z občutkom bolnosti), kar se na prvi hip zdi samoočebni umljivo. Toda če skušamo grupirati celotno prebivalstvo z ozirom na zdravstveno stanje posameznikov, ugotovimo kmalu, da sestoji iz sledečih skupin:

1. Zdravi ljudje
- a) neogroženi
- b) neposredno ogroženi.
2. Manifestno bolni ljudje.
3. Latentno bolni (mislim one, ki se ne zavedajo, da so bolni).

Ako primerjamo grupo manifestno in grupo latentno bolnih med seboj z ozirom na mnogobrojnost ljudi, ki ju sestavljajo, vidimo, da grupa latentno bolnih daleč presega grupo manifestno bolnih. Ta slednja se tvori iz prejšnje. K zdravniku se zatekajo skoraj izključno le manifestno bolni. Vprašanje je, koliko od teh ozdravi? Gotovo del te skupine seveda zopet ozdravi, nadaljni del zelo mnogokrat prekine zdravljenje, preden je postalo uspešno in gotovo prav znaten del skupine sestoji iz neozdravljivo bolnih. S tem, da se prakticirajo zdravniki peča z zdravljenjem enega dela manifestno bolnih, je ponavadi zaključeno njegovo delo.

Nimam namena s tem vzbuditi omaloževanje dela prakticirajočega zdravnika, kar bi bilo krivo, hotel sem le analizirati njegovo delo ter v nadaljnjem pokazati, koliko dela ne zmore. On ne more zdraviti vseh onih iz grupe latentno bolnih, dalje odpade od zdravljenja precejšen del grupe manifestno bolnih in sicer oni del, ki prekine zdravljenje pred ozdravljenjem. Razen tega se ne utegne zanimati za zdrave — neposredno ogrožene ter jih varovati pred nevarnostjo, oziroma iskati vzroke nevarnosti ter jih odstraniti.

Jasno je torej, da je polje socijalne medicine zelo široko toda ravno tako neobdelano.

Velikokrat se sliši mnenje: kaj hočemo z novo armado zdravnikov, saj se ti tožijo, da nimajo dovolj pacientov. Seveda, to je res, toda vzrok pomanjkanja dela je iskati kje drugje in ne v pomanjkanju ljudi, ki potrebujejo zdravnika.

Socijalna medicina

Prakticirajoči zdravnik je navezan na paciente, ki jih prične k njemu manifestna bolezen. Nasprotno je pa naloga socijalnega zdravnika, da gre sam in poišče bolne in nevedne, jih pouči o stanju njihovega zdravja, jih prepriča o potrebi, da se napotijo do zdravnika, oziroma jim sam da v gotovih slučajih zdravniško pomoč. Je to trnjava pot, pot samozatajevanja, velikokrat tudi ponižanja in omaloževanja. Kljub temu pa opravlja socijalni zdravnik svoj posel z veseljem, saj pač ve, da orje ledino in da ni mogoče doseči visokih ciljev brez truda.

Dalje hočem omeniti tudi, da delovanje socijalne medicine nikakor ne ogroža eksistence privatnega zdravnika, nasprotno ono mu naravnost množi prakso. To so že poznali praktični zdravniki v deželah, kjer je socijalno medicinska organizacija daleč pred nami. Spočetka so se borili proti »novotariji«, toda kmalu so uvideli, da je čim intenzivnejše delovanje z novo organizacijo nič manj kot plodono tudi za njih same. Zdravstvena izobrazba ljudstva je pripomogla, da je prišel vsakdo posvečati svojemu zdravju prvo pažnjo ter je pravčasno in pogostejše obiskoval zdravnika.

Ce hočemo zmanjšati nastanjanje bolezni, je predvsem potrebno, da ne ostanemo pri bolelem slučaju kot takem. Mislim namreč, da je poleg tega, da posvečamo pažnjo zdravljenju bolnih, gotovo zelo velike važnosti odnos bolnika do svoje okolice. Važna so vprašanja: dali se nahaja bolnik v krogu svojih domačih, dali ima otroke, dali so ti še zdravi ali pa že inficirani. Dali mu je znano, kako obvaruje svoje, oziroma okolico sploh, pred okuženjem? Kolikokrat naletimo na primere, da se zdravi bolnik, in to ko je bolezen že tako daleč, da je uspeh zdravljenja komaj mogoč, da se pa ne posveča prav nikake pažnje dejstvu, ki so vsebovana v gornjih vprašanjih. Osebe, ki žive v stiku s takim bolnikom morda še ne kažejo zunanjih znakov bolezni, pač pa že nosijo v sebi njeno kal. V tem momentu bi bila zdravniška briga zanje odločilna. Ako zamudimo ta najugodnejši trenotek, lahko dobimo te bolnike v zdravniško oskrbo že zopet pozno ako ne prepozno. S tem postane še tako intenzivno, strokovno visoko stoječe udejstvovanje zdravnika brez večjega pomena za narodovo zdravje. Kaj pomaga, če zdravimo jetičnega, pa se čisto nič ne brigamo, kaj je z njegovo ženo in deco, kaj dela, kje stanuje? Ali če zdravimo na tifusno bolnega, pa se ne vprašamo, kjer se je inficiral in koga on lahko inficira? Tudi ni vseeno iz epidemijološkega stališča, če je pacient kuhar v hotelski kuhinji ali pa če pometa ceste — enako je pri spolnih in celi vrsti drugih bolezni.

Nepoučenost našega ljudstva

Znanja o zdravju in bolezni je med našim ljudstvom še vedno malo. Temu ni krivo ljudstvo samo, ono z vsem zanimanjem sprejme vsak tozadeven pouk, željno pridobiti si čim več znanja v medicinskih vprašanjih. Dajmo čim več pouka konsumentu o predmetu, katerega mu nudimo, da se ga polasti občutek potrebe imeti ga v svoji posesti — v našem slučaju je ta produkt zdravje. Vsakdo čita dandanes razprave in opise o najrazličnejših predmetih moderne produkcije, vsak paglavce že pozna raznovrstne tipe anten in ostalih delov radia, avtomobil se dan za dnem bolj uvaja v splošno uporabo, le o delovanju in hibah človeškega motorja je še toliko nepoučenosti. Morda bi kdo trdil, da je to čisto prav, saj si z razlagami o zdravju in boleznih vzgajamo le mazaštvo. Jaz pravim, da se mazaštvo redi zgolj od nepoučenosti ljudskih mas.

Namen socijalne zdravstvene organizacije, katere skromen zarodek predstavlja v Mariboru Zdravstveni dom, je odstranitev in rešitev omenjenih problemov. Važne in težke so te naloge za to v tem momentu tako šibko podjetje. Teritorij, za katerega je namenjeno, je prevelik, da bi se učinkiti pokazali povsod istočasno in enakomerno, in to še celo ne, ako mu stoji privatna iniciativa le hladno in nerazumevalno očee ob strani.

Ustanove socijalne medicine

Kaj je Zdravstveni dom? To je skupen naslov za vse socijalno zdravstvene ustanove, ki obstoje v Mariboru točeno iz sledečih: šolska poliklinika, dispanzer za zaščito dece, venerološki ambulatorij, antirabični ambulatorij, bakterijsko serološki oddelek in epidemijološki oddelek.

Šolska poliklinika je ustanova, ki naj kontrolira zdravje vse šolske dece in seveda tudi odraslega dijaštva. Šola je za doraščajočega otroka prvi in brezizjemni instut, ki ga doleti v njegovem mladem življenju. Tu pride prvič v stik s široko publiko, tu pride v stik z raznimi blagodejnimi in škodljivimi vplivi civilizacije. Poleg tega je pa tudi uspeh socijalno-zdravstvenega dela najsigurnejši pri tem mladem zastopništvu naroda. Nauki, navade in predstave o najštevilnejših dejstvih se porajajo in ukoreninijo v mlado dušo; pri starejših dijakih igra važno vlogo že njih samostojno spoznavanje. Njihova generacija gotovo ne bo imela pomislekov glede nove socijalno zdravstvene organizacije. Brez nje si oni ne bodo mogli predstavljati moderno urejene države. Da doseže šolska poliklinika popoln uspeh, je odvisno od staršev in vzgojiteljev. K temu sodelovanju jih privede že način poslovanja ustanove same, od nje dobijo omenjeni varuhi otrok prvi impulz za brigo za njih zdravje, potrebna je le volja in čut dolžnosti za sodelovanje. Razume se, da je cilj raztegniti delovanje šolske poliklinike na vse šole do najoddaljenejših gorskih vasi, skrb nas vseh bodi, da pride čim prej do tega. Delo šolske poliklinike, kontrola nad zdravjem učencev je razumeti tako, da je naloga ustanove zdravniška preiskava vsakega učenca v gotovih presledkih, v slučajih kjer so se našle hibe potrebne korekcije mora ustanova delovati na to, da se pouče starši. Te je treba pripraviti o potrebi take korekcije, v slučajih, kjer ti ne zmorejo privatnega zdravnika, jim ustanova sama nudi zdravniško pomoč brezplačno, oziroma za znižano ceno. Da je postopek ustanove zvezan tudi z intenzivnim zdravstvenim poukom, je samoočebni razumljivo.

Za deco, ki še ni šoloobvezna, je namenjen »dispanzer za deco«, čigar cilj bi bil,

da ima vsako dete v evidenci. Pri vsakem novorojenčku naj nudi zavod svoje strokovno udejstvovanje. Izvežbana zaščitna sestra bi morala obiskati vsakokrat mater in novorojenčka, pregledati dete, dati navsote glede dojenja, prehrane ter ostalega negovanja deteta in matere. Celotno v dobo nosečnosti same naj bi posegalo delovanje te ustanove. Poleg tega naj ima ustanova dobro urejene ambulatorije.

>Venerološki ambulatorij> za zdravljenje spolnih bolezni.

>Antirabični ambulatorij> oskrbuje specifično zdravljenje stekline.

>Higiensko-epidemijološki oddelek> ima namen zbirati podatke o širjenju bolezni in postankih epidemij. Pri tem važnem poslu ima oddelek močno oporo v »sero-bakterijološkem oddelku«. Tu se preiskujejo razne bolezni, infekcije in druge potomo gojenja bakterij iz sumljivega bolniškega materiala in potom različnih seroreakcij.

V nadaljnjem je namen ustanove širiti med ljudstvom zdravstveno poučevanje ter z nasveti in dejansko pomočjo pomagati pri asanacijah raznih naših nedostatkov.

V bližnji bodočnosti ima zavod namen osnovati še oddelek za posevč nosečim ter raztegniti poliklinično in dispenzarsko delo v početku vsaj na večje centre svojega teritorija, v katerega so vključeni naslednji srez: Maribor mesto, srez Maribor desni breg, srez Maribor levi breg, Ptuj mesto in srez: Ljutomer, Murska Sobota in Dolina Lendava.

Radi obširnega teritorija in maloštevilnega personala ter nizko odmerjenih sred-

stev je zavod predvsem navezan na asaniranje požrtvovalnih lajkov in na sodelovanje delo vnetih gg. zdravnikov, od katerih pripravljeno za skupno delo bo vsak zavodovega delovanja v veliki meri odvisen.

Še neobdelano polje

Ustanova je za enkrat navezana na razne zasilne prostore po Mariboru in to seveda ne vpliva ugodno na razmah njenega delovanja. Centraliziranje vsega socijalno zdravstvenega dela je predpogoj za uspešno delovanje. Zato potrebuje Maribor obširen in moderen socijalno-zdravstveni dom, kjer bi dobili svojo streho vsi omenjeni ambulatoriji in laboratoriji, kjer bi v posebnem traktu imeli mladinsko skrbstvo in šolske poliklinike za vse šole, kjer bi poleg polikliničnih ambulanc imeli prostore za dijaško kulturno udejstvovanje, kjer bi dalje dijaštvo lahko dobilo razvedrila v svojem prostem času v obliki čitalnic, primernih igralnic, sportnih telovadnih prostorov, kjer bi v suterenu imelo dijaštvo in ostala mladina prhe in eventuelno plavalni basen, kjer bi bilo mogoče urediti ortopedijsko telovadnico, prostore za stalno higijensko razstavo, za zdravstvene kurze, demonstracije in praktične vaje dijaštva, pa tudi odraslih. Tu naj bi poleg navedenih institucij imele prostore in center delovanja vse organizacije socijalno-zdravstvenega značaja, tu naj bi bil sedež antituberkulozne akcije, tu naj bi asanacijski oddelek reševal pereče probleme naše podeželske asanacije. Od tu naj bi se delovalo iniciativno v razna žarišča oblasti.

Dr. Vrtovec.

Nesreča nikoli ne počiva

Tragična smrt rodbinskega očeta — Otrok padel pod tramvaj — Zopet karamboli

Ljubljana, 3. septembra.

Nesreča res nikoli ne počiva! Včeraj smo poročali o težki motociklistični nesreči, ki se je pripetila v Kranjski gori, danes so se pa razširile po mestu vesti, o številnih novih prometnih nesrečah, od katerih je ena celo končala s smrtnim izidom.

Pred dobrim tednom se je pri Domžalah težko ponesrečil z motorjem cestni nadzornik Rudolf Seljak. Vozil je precej naglo in nesreča je hotela, da je na ostrem ovinku vrlo motor iz smeri. Z vso silo se je motociklist zaletel v obcestni drog. Motor se je razbil, Seljak je pa v loku zletel z motorja in padel v jarek. Potokel se je na glavi in životu, zadobil je pa tudi težke notranje poškodbe.

Prepeljali so ga takoj v ljubljansko bolnico, kjer so ugotovili, da ima težke notranje poškodbe in zlomljenih več reber. Seljak, ki je bil nezavesten, se je v bolnici zavedel in vse je kazalo, da bo polagoma okreval. Toda nastale so komplikacije in posledica je bila, da je včeraj popoldne umrl.

Pokojni je bil oženjen in oče dveh nepreskrbljenih otrok. Usoda ga je iztrgala družini v najlepših letih, kajti star je bil šele okoli 40 let. Njegova tragična smrt je vzbudila splošno sočutje.

Nedelja in ponedeljek sta dneva običajnih motociklističnih nesreč. Poleg nesreče v Kranjski gori se je pripetila manjša tudi v Trojanih, kjer se je prevrnil motor s prikloiko in sta se dva vozača precej poškodovala. Oba so prepeljali v Ljubljano v Leončiča. Poleg nesreče na Trojanih se je pripetila manjša neizgoda tudi na Ježici, včeraj popoldne pa sta nad Kranjem trčila

skupaj 27letni trgovec Filip Henrik iz Kranja in neki kolesar. Henrik je padel z motorjem in si je zlomil levo nogo. S prvim vlakom so ga prepeljali v ljubljansko bolnico.

Včera popoldne bi se na Karlovski cesti nasproti Jerančeve hiše kmalu pripetila katastrofalna nesreča in samo srečnemu naključju se je zahvaliti, da ni bilo hujšega. Jedva 3letna Sonja Bintenčeva s Karlovške ceste je hotela prekorčiti trcno železnico v hipu, ko je tramvaj privozil iz zavinka. Voznik otroka ni opazil in tudi ni mogel več voza ustaviti. Sreča v nesreči je bila, da je tramvaj otroka samo pahnjal v stran. Kljub temu je deklece, katero so takoj prepeljali v bolnico, precej poškodovano. Otrok je zadobil notranje poškodbe, zlomil si je pa baje tudi levo nogo.

Včeraj so v bolnico prepeljali dve žrtvi neprevideznosti. Marijan Pogačnik, 7letni posestnik sin iz Bukovne pri Selcih, je včeraj zlezal na jablovo, da bi obiral jabolka. Nenadoma se mu je odlomila trhla veja pod nogami in padel je več metrov globoko. Pri padcu se je notranje poškodoval in si zlomil desno nogo. — Včeraj popoldne je zlezal posestnikov sin Stefan Eržen iz Cerkelj pri Kranju na skedenj po seno. Nesreča je hotela, da se mu je zlomila leste in padel je tri metre globoko. Zlomil si je levo nogo.

Iz Leončiča nam poročajo, da je stanje motociklista Filipčiča, ki se je ponesrečil v Kranjski gori, razmeroma povoljno in da ni nevarnosti za njegovo življenje. Tudi njegova zaročenka Andjica Hrlička se počuti dobro.

KAKO ODPRAVIMO STANOVANJSKO BEDO BREZPOSELNOŠČE INDUSTRIJSKO KRIZO?

Sadove našega dela žanjejo tuji

7.

V članku »Kako odpraviti stanovanjsko bedo, brezposelnost ter industrijsko krizo?« priobčenem v »Slov. Narodu« dne 27. avgusta t. l., pisec prav dobro in stvarno opisuje škodljive posledice tujih tovarniških podjetij na naših tleh za našo narodno imetje in moralo. Tujci nimajo namena s svojimi podjetji koristiti našemu narodu in državi, marveč jo s tem le izkoriščati. Dobriček, ki si ga s svojimi podjetji stečejo, koristi le njim in njihovim državam: Končni rezultat vsega tega je: kolikor imajo tuji s svojimi podjetji pri nas dobička, toliko imamo mi izgube.

Tako kakor sedaj, se je gospodarilo na naši zemlji tudi že prej. Premogovniki in drugi rudniki so večino v tuja rokah. Delo opravljajo domačini, da se s tem preživljajo, domačini tudi na svoji zemlji pridobljeno blago drago kupujejo od tujcev za svojo uporabo, dobiček pa spravljajo le tujci. Temu zlu se je po volji pridružio še to, da se po naših krajih naseljujejo tuji, ki oddajajo domačinom vsakdanji kruh, kar rodi brezposelnost, ki se mora podpirati iz javnih sredstev. Človeku je prirojeno, da se mora z nečim pečati. Če mu je zabranjeno, da se ne more s tem pečati, s čimer bi se po poklicu moral, ga brezposelnost lahko zapelje na kriva pota kakor k potepanju, vlačuganju, družinskim praprtjam in tudi zločinom. Zaman, oziroma nesmiselno je torej misliti, da bi se brezposelnost s štedenjem ali zavarovanjem mogli preskrbeti za bodočnost. Če se še ne morejo za vsakdanje nuje potrebe. Glede vsega tega nas ne poučuje samo zgodovina n. pr. preseljevanje narodov, ampak tudi sedanost kakor Judje in Arabci v Palestini, naseljevanje Kitajcev v Mandžuriji itd.

Ni pa nam treba iskati tozadevnih primerov drugod, če že moramo to vedeti po lastnem razumu in lastnih izkušnjah. Če je naša zemlja taka, da more rediti svoje prebivalce tako, da si morejo še kaj pridržati za slabše čase kakor starost, onemoglost, vojno in druge neizogibne nezgode in nesreče, potem nam mora zmanjkati, ako se naših dobrin poslužujejo še tujci v večji ali manjši meri. Posledica vsega tega mora biti brezposelnost, pomanjkanje, draginja, vsakojaki dolгови itd.

Iz tega je razvidno, da je vse to, kar nam nudi naša zemlja, naš kapital. Izkoriščanje tega našega kapitala od tujcev pa imenujemo tuj kapital. Tuj kapital nam je v vsakem ozirom škodljiv, ker je izvor vsakovrstnih inozemskih interesov, neprimlik in nadlog. Zato bi morali v molitvi, da bi nas bog obvaroval treska, hudega vremena, šibe potresa, vojske, kuge, lakote, druginje, še dostaviti: in tujega kapitala. Molitve mora biti pa resnična: to se pravi, da se tudi sami zavedamo tega, česar prosimo. Ker posameznik ne more kaj takega sam preprečiti, tako kakor tudi sam ne more vsega storiti ali narediti, so se ljudje že od nekdaj družili v občine in države, katerim, so na čelo postavljali svoje oblasti. Dolžnost oblasti je, da svoje ljudstvo vodijo do zaželenega uspeha in da preprečijo vse, kar bi ga moglo na tem potu ovirati, ker imajo na razpolago za vse to potrebna sredstva in pripomočke.

— Nadaljevanje romana »Na valovih strasti« smo morali danes zaradi pomanjkanja prostora izpustiti.

Ljubljana 20. avgusta 1929. v sredo, dne 4. t. m. ob 20. uri komedijo Theodor in Comp. v občinski zasedbi. Veljajo znižane ljudske dramske cene.

KOMEDIJA
Dne 3. septembra 1929, katoliška sodna pravodavna: 21. avgusta, Tudi.

DRAŽNJE PREDSTAVE
Opera: Carmen.
Kino Matka: Piccadilly (Ana May Wong).
Kino Most: Gladja prokletih.
DEŽURNE LEKARNE.
Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Drzna vlomilska tolpa

Ljubljana, 3. septembra.

V Ljubljani zadnje čase z velikim uspehom posluže dobro organizirana vlomilska in tatinska tolpa. Skoraj ne mine teden ali nedelja, da bi ne bil prijavljen kak večji vlom v mestu. Tatovi preže zlasti na stanovanja in izkoristijo vsako priliko, da sežejo po tuji lastnini. Nedeljski vloni v stanovanja se vedno bolj množijo.

O velikem vlonu, ki je bil izvršen v Bethovnovi ulici, kjer so vlonilci vdrl v stanovanje finančnega svetnika Josipa Mozetičarja in odnesli za okoli 20.000 Din dragocenosti, je že obširno poročal »Ponedeljek«. Včeraj pa je bila zopet izvršena drzna tatvina v Anžičevi gostilni v Hradeckega vasi in poskušani vlom v Hamovo skladišče v Veliki Colnarski ulici, ki se je pa ponesrečil.

Mesar Ivan Anžič iz Hradeckega vasi je bil včeraj popoldne na živinskem sejstvu v Višnji gori. Kupil je vola in ga tik pred odhodom na vlak plačal. Listnico z denarjem je spravil v notranji žep suknjiča. Odpeljal se je v Ljubljano, kamor je prispel okoli 15. Stopil je v gostilno, odložil suknjič in ga obesil na steno. Nato je odšel iz gostilne na pomenek k sosedu, mitniškemu pazniku na Dolenskih cestih.

Ze čez pol ure se je vrnil in ves presenečen opazil, da je njegovo odsočnost izkoristil podjeten tat, ki se je neopaženo splovil v sobo in mu ukradel listnico, v kateri je bilo 8500 Din gotovine in sicer 5 tisočdinarskih bankovcev ter 35 stotakov. V gostilni ni bilo žive duše in tudi natakarica ni opazila nikogar. Za časa njegove odsočnosti je postregla samo enemu gostu, ki je stoji popil polič vina in takoj odšel. Izgubo denarja Anžič popolnoma izključuje. V Višnji gori je listnico spravil v žep in ko je v Ljubljani suknjič odložil, je čutil, da je v njem. Listnica je bila namreč precej težka in bi takoj začutili, če bi je ne bilo v suknjiču. Za držnim in podjetnim tatov potvrdjuje policija.

Včeraj je poskušal svojo srečo neki vlonilec v Veliki Colnarski ulici, kjer je hotel vloniti v skladišče mesarja Hama. Odstranil je železno ovrzje na oknu, razbil šipo in hotel zlezti skozi odprtino v lokal. Nenavaden ropot pa je privabil v bližino mesarskega pomočnika Ivana Čara, ki je tat pregal. V skladišču je za 20.000 Din našel in prekaljenega mesa.

Razpis gledališkega abonmaja

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje za sezono 1929 — 1930 gledališki abonma. Dramatska sezona se začne v soboto, dne 21. septembra operna pa prve dni meseca oktobra. Za sezono 1929 — 1930 se razpisuje pet gledaliških abonmajev (A, B, C, D in E). Vsak abonment dobi tekom sezone 20 dramatičnih in 18 opernih predstav, skupno 38 predstav v sezoni. Lanski predmetni abonma letos izostane in uprava vabi lanske predmetne abonente, da se abonirajo letos v ostalih razpisanih abonmajih.

Cena abonmaja: Abonma se plačuje v osmih zaporednih mesečnih obrokih in sicer prvi obrok takoj pri vpisu, vsak nadaljnji obrok pa mesečno vsaj do 14. vsakega meseca. Cene za polno vplačani abonma so sledeče:

Loža v parterju št. 1—6, 8 obrokov po 400 Din.
Loža v I. redu št. 1—6, 8 obrokov po 500 Din.
Loža v II. redu št. 6—8, 8 obrokov po 588 Din.
Loža v III. redu št. 1—4, 8 obrokov po 260 Din.
Loža v IV. redu št. 5—6, 8 obrokov po 288 Din.
Partnerski sedeži I. vrste, 8 obrokov po 130 Din.

II. — III. vrste, 8 obrokov po 115 Din.
IV. — VI. vrste, 8 obrokov po 110 Din.
VII. do IX. vrste, 8 obrokov po 105 Din.
X. — XI. vrste, 8 obrokov po 95 Din.
XII. — XIII. vrste, 8 obrokov po 90 Din.

Balkonski sedeži I. vrste, 8 obrokov po 106 Din
II. vrste, 8 obrokov po 75 Din.
III. vrste, 8 obrokov po 62 Din.

Galerijski sedeži I. vrste, 8 obrokov po 50 Din.
II. — III. vrste, 8 obrokov po 40 Din.
IV. — V. vrste, 8 obrokov po 30 Din.

Gledališka uprava dovoljuje vsem državljanom in samopostavnim uradnikom tudi v letošnji sezoni pri podpisu abonmaja poseben popust, in sicer:

Loža v parterju št. 1—6, 8 obrokov po 345 Din.
Loža v I. redu št. 1—6, 8 obrokov po 390 Din.
Loža v II. redu št. 6—8, 8 obrokov po 475 Din.
Loža v III. redu št. 1—4, 8 obrokov po 200 Din.
Loža v IV. redu št. 5—6, 8 obrokov po 228 Din.
Partnerski sedeži I. vrste, 8 obrokov po 100 Din.

II. — III. vrste, 8 obrokov po 90 Din.
IV. — VI. vrste, 8 obrokov po 85 Din.
VII. — IX. vrste, 8 obrokov po 80 Din.
X. — XI. vrste, 8 obrokov po 75 Din.
XII. — XIII. vrste, 8 obrokov.

Balkonski sedeži I. vrste, 8 obrokov po 80 Din.
II. vrste, 8 obrokov po 55 Din.
III. vrste, 8 obrokov po 40 Din.
Galerijski sedeži I. vrste, 8 obrokov 38 Din.
II. — III. vrste, 8 obrokov po 30 Din.

IV. — V. vrste, 8 obrokov po 23 Din.

Uprava izrecno izjavlja, da razen abonmajev ne bo nobeni uradniški skupini dovolila kakih posebnih popustov od dnevnih cen, zato vabi vse p. n. uradnike, da se poslužijo razpisanih abonmajev, ki je izredno ugoden.

Abonmaji se bodo sprejemali v večji dramskega gledališča od srede 4. t. m. dalje. Lanskim abonmentom so rezervirani njihovi sedeži od srede do sobote na sedeže, ki v lanski sezoni niso bili abonirani, od ponedeljka 9. t. m. do sobote 14. t. m. na sploh na sedeže, ki so v gledališču na razpolago.

Uprava vabi p. n. občinstvo, da se v obilnem številu posluži ugodnost, ki jih nudi razpisani gledališki abonma.

Priglasila za abonma se sprejemajo v večji dramskem gledališču vsak dan od 10. do 12. ure in od 3. do 5. ure popoldne.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.

Dnevne vesti.

— **Naročnike »Slov. Naroda« v Gorenji vasi** nad Škofjo Loko obveščamo, da bomo počenši z jutrišnjem dnevom pošiljali naš list z avtobusom Poljanšek-Ziri, kjer naj blagovoljno naročniki list po prihodu avtobusa dvignili. Nove naročnike sprejema uprava »Slov. Naroda«, Ljubljana.

— **Rojaki!** Dne 14. oktobra 1929 poteče 120 let odkar je podpisal cesar Napoleon I. ukaz, da se ustanove **ilirske deshele**. Velik del slovenskih pokrajin je takrat pripadel Iliriji. Premišljena in previdna francoska uprava od leta 1809 in 1813 je ustvarila krepak temelj za razvoj nacionalne in kulturne pobude Slovencev in tako ustvarila možnost, za izgradbo nacionalne samobitnosti, ki je dobila svoj lep zaključek koncem svetovne vojne z ustanovitvijo samostojne države Srbov, Hrvatov in Slovencev. V Ljubljani se je sestal iz zastopnikov ljubljanske mestne občine, Oblastnega odbora, Glasbene Matice in Francoskega instituta v Ljubljani odbor za skromno a dostojno proslavo te važne zveze v naši zgodovini. Proslava se začne v Ljubljani dne 12. in 13. okt. 1929 z odkritjem spomenika Iliriji oživilni in se konča koncem novembra odnosno začetkom decembra t. l. z 10 koncerti pevskega zbora Glasbene Matice ljubljanske v Franciji. Odbor vabi vse Slovence, da z mnogobrojnejšo udeležbo dokazuje, da razumejo svojo prošlost in nje živo zvezo s sedanostjo in da cenijo zasluge, ki jih ima francoski genij za oblikovanje naše narodne misli. Za odbor za proslavo 120. letnice Ilirije oživilne: dr. Dinko Puc, predsednik, Karel Makhotka, tajnik; odborniki: Fabijančič Vladimir (Mestna občina), ing. arh. Hus (Oblastni odbor), ing. Matko Prelovšek (Mestna občina), dr. Janko Pretner (Francoski institut), dr. Vladimir Ravnihar (Glasbena Matica), Narte Velikonja (Oblastni odbor, Oton Župančič (Francoski institut).

— **Povratak našega delegata iz mednarodne komisije za kaznilnice.** Naš delegat v mednarodni komisiji za kaznilnice dr. Dušan Subotič se je vrnil v nedeljo iz Berlina, kjer je poslovala komisija zadnjih 10 dni. Prihodnji kongres se bo vršil po petih letih v Pragi koncem avgusta prihodnjega leta. Komisija je zavrnila predlog egipčanskega delegata, da bi se na predlog katerekoli države vršila inspekcija kaznilnic druge države.

— **Najstarejši častnik srbske vojske umrl.** V nedeljo jutraj je umrl v Beogradu najstarejši častnik srbske vojske, vpojenjeni general Stevan Pantelić. Pokojni je postal artiljerijski podporočnik l. 1861. Kot prvi po rangi je absolvirал vojni akademijo, pozneje je pa študiral v Nemčiji in Franciji. Po končanih študijah je bil upravnik vojne akademije in profesor kemije, srbski vojaški ataše na Dunaju in pozneje tudi poslanik Srbije v Berlinu. Sodeloval je v mnogih vojaških in diplomatskih misijah v inozemstvu. Sploh je bil eden najagilnejših in najbolj izobraženih oficirjev srbske armade. Udeležil se je treh vojn proti Turkom in tudi vojne l. 1885 proti Bolgarom. Včeraj dopoldne se je vršil v Beogradu svečan pogreb.

— **Himen.** V ponedeljek sta se poročila na Bledu g. Fran Klemenčič, akademski slikar v Ljubljani, z gđ. Julijo Topikarjevo, učiteljico na Viču pri Ljubljani. Čestitamo!

— **Primorci, Jugoslovenci.** Izšla je 13. številka »Primorskega Glasca«, ki mora po svoji vsebini zanimati ne samo elehernega Primorca, temveč tudi slehernega Jugoslavanca. List se prodaja po vseh glavnih trafikah v Ljubljani in Mariboru. Naroča se ga pa pri založbi »Jug« v Ljubljani, Šelenburgova ul. 7/II.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo lepo in vroče in da nevlitje niso izključene. Včeraj je bilo lepo samo v Ljubljani in v Zagrebu, drugod pa deloma oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 34, v Zagrebu in Beogradu 31, v Skoplju 30, v Ljubljani 28,4, v Mariboru 26 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764.8 mm, temperatura je znašala 14.8.

— **Dan nesreč v Zagrebu.** Včeraj je bil v Zagrebu dan nesreč. Da drugem mestu poročamo o samomoru mladega Slovenca, poleg tega je Sava zopet zahtevala žrtve, pripetili pa sta se tudi dve prometni nesreči. V Savi so pri Trnju včeraj našli moško obleko. Ker lastnika ni bilo blizu, je bil upravičen sum, da se mu je pripetila nesreča. In res je dopoldne na policiji prijavil Franjo Kovačič, da je videl v Savi pri Križni cesti nekoga gagati. Klicaj je na pomoč, pa mu nihče ni mogel pomagati. Policija je našla legitimacijo, glasečo se na Anton Petercel, rojen v Lovrečih, okraj Zlatar. Vse kaže, da je nesrečen, ki ga je videl Kovačič gagati, identičen s Petercelom. Petercel je bil uslužben pri podjetju Tahaj v Bakačevici. Njegovega trupla še niso našli. — V Veliki Gorici pri Zagrebu je včeraj tovarni avto podrl na tla in težko poškodoval mehanika Nikolo Štefka, ki se je vozil na moticklu. Štefka so morali prepeljati v bolnico. Žrtve težke nesreče je postal tudi znani zagrebški kolearski dirkač Šostarko. Na cesti med Sv. Nedeljo in Podusedom se je zaletel v moticklista Perka. Oba sta padla in se težko poškodovala. Šostarko si je pretresel možgane in se v bolnici vso noč ni zavedel.

— **Pod vlak je skočila.** Pri postaji Rečica blizu Karlovca je skočila včeraj pod vlak 21-letna mladenka Kata Pavčič iz Riječice. Lokomotiva je samomorilko pahnila v stran. S težkimi poškodbami so Kato prepeljali v bolnico. Dekle je izjavilo, da se je naveličalo življenja. Ždi se, da je vzrok samomora beda. Mladenka je brez roditeljev in živi v veliki revščini in pomanjkanju.

— **Smrtna obsodba v Sarajevu.** V soboto se je v Sarajevu pričela razprava proti Smaju Čengiću iz fočanskega okraja, ki je bil obtožen umora lastnega brata. Pred meseci so našli nekega dne Smajinega brata Helila mrtvega v hiši. Policija je ugotovila, da je ubijalec Smajo, ki je po bratovi smrti prodajal njegove stvari. Halil je bil baje zelo nasilen, tepel je brata in tudi sestro. Številne priče, ki jih je sodišče zaslišalo, so izpovedale, da je Smajo nekoliko omejen in da so ga splošno nazivali »prismojeni Smajo«. Kljub temu je sodišče izreklo smrtno obsodbo, češ, da gre za premoščen roparski umor. Smajo je šele 21 let star. Njegov zagovornik je vložil ničnostno pritožbo.

— **Velike tatvine v Zagrebu.** Včeraj je na zagrebški policiji prijavil Teofil Križan, da mu je nekdo iz plašča v kavarni »Metropol« ukradel listnico s 7300 Din. — Podobno smolo je imel trgovski potnik Karlo Tavnis. Ta je na Akademskem trgu v bližini Seljaškega doma na klopi zaspal in ko se je jutraj zbudil, je presenečen opazil, da mu je izginila listnica z 1800 Din. V trgovino manufakturnega blaga Alfred Schlesinger v Juriščevi ulici je bil v noči od nedelje na ponedeljek vlomljen. Tatovi so odnesli za 10.000 Din blaga.

— **II. hitrostna in ocenjevalna vojaška motoekskluzivna Trojane.** ki jo priredila Motokluba »Celje« in »Maribor« je bila vsled tehničnih ovir preložena na nedeljo, dne 15. septembra t. l. in se vrši ob vsakem vremenu. Kakor preteklo leto meri proga 9.2 km. Starta se na km 47.2 pri Vranskem s ciljem vrh Trojan pri km 38. Proga je sedaj v najboljšem stanju. Če pomislimo, da je ta dirka edinstvena gorska dirka v naši državi, lahko z gotovostjo računamo na zelo ostro borbo. Odbor.

Iz Ljubljane

— **Iz Razstavljenja slika.** V izloženem oknu Kettejeve trgovine na Aleksandrovi cesti je izložena oljnat slika »Poletje«, delo ge Lili Bambergeve iz Ljubljane. Slika je sicer začetniška in delo samouka, vendar pa dokazuje razveseljivo dejstvo, da dame naših patricijskih hiš še vedno goje umetnost. Mladi diletantki želimo mnogo napredka.

— **Iz Sokolske akademije na Viču.** K našemu včerajšnjemu poročilu o lepo uspešni telovadni akademiji Sokola na Viču pripominjamo še, da se je v imenu bratov ustanovnikov v znanem govoru zahvalil brat dr. Gašper Pečle, pozivajoč starejše brate, da ostanjejo še nadalje zvesti Sokolu na Viču in ga podpirajo, da bodo uspehi v novem desetletju še lepši in vidnejši. Brat dr. Pečle spada med najzvestejše in najdoslednejše sokolske delavce in kot tak je bil tudi med prvimi Slovenci, ki so polagali v Rusiji temelje našega dobrovoljskega pokreta. Žal je moral v polni meri spoznati resničnost pregovora, da je nevhvaležnost plačilo sveta.

— **Iz Ljubljanskega Sokola** naznanja cenjenim roditeljem, da prične redna telovadba moške dece v četrtki 5. t. m.; telovadilo se bo do nadaljnjih odredbe na letnem telovadišču pod Tivolijem vsak ponedeljek in četrtek od 5. do 7/4. V slučaju slabega vremena pa v telovadnici v Narodnem domu. Vpisovanje se vrši v društveni pisarni med 6 in 7/4 zvečer. Zdravo! Prednjaški zbor. 497/n

— **Iz Dr. Tone Jamar** zopet redno ordinira. 496/n

— **Iz Izgubil sem** od svoje mesečne plače na sokolski veselici na Kodeljevem tisočdinarski bankovec. Pošten najditelj naj ga vrne v upravo »Slov. Naroda« proti nagradi.

KURENT

Ilustriran polmesečnik za humor in umetnost
Vam nudi:
Dober humor,
v vsaki številki šlager za glas in klavir
Izborne novele
Naročite tako!
Naročnina 15 Din četrtletno
Uprava: Ljubljana, Wolfova 8/I.

Iz Celja

— **Krasna svečanost v Celju.** V nedeljo je bil na svečan način vzidan temeljni kamen prve slovenske pravoslavne cerkve, hrama sv. Save v Celju. Obkrožen od tiščajočih množice in številnih civilnih in vojaških dostojanstvenikov je opravil naduro trajajoče obrede vikarni škof iz Sremskih Karlovcev Irenej, kateremu so asistirali 4 duhovniki, med njimi celjski vojaški svečenik Čudič. Kralja je zastopal ljubljanski divizionar general Tripković, vojnega ministra mariborski brigadir general Stanosavljevič, patrijarha Dimitrija škof Irenej, ministra pravde ljubljanski prota Jankovič, ministra za zgradbe inšpektor Korunović itd. General Tripković je v kraljevem imenu vzdal pod temeljni kamen steklenico, v kateri se v olju nahaja ustanovna listina. Svečanost je vsestransko krasno uspela.

— **Dve izgubi.** Zasebnik Rudolf Bučar iz Košnice pri Celju je izgubil še prejšnji mesec v Samostanski ulici svoj dežnik. Dežnik je bil že star in je bil vreden le okrog 50 Din. — Na prehodu od Lisc do Dečkovega trga je izgubila v nedeljo proti večeru ga. Mira Majcenova, stanujoča v Cankarjevi ulici 11, svojo ročno torbico, v kateri je imela zlato damsko uro s po-

zlačeno verigo in več drugih manj vrednih stvari. Izgubljena torbica z vsebino predstavlja vrednost 1000 Din. Pošten najditelj naj odda najdeno na omenjene naslove.

— **Tatvina pri Kronu.** Iz nove mestne stanovanjske hiše pri Kronu je neznan tat v eni preteklih noči odnesel mizarju Ludviku Svigi 2 stružnika in kos železa v skupni vrednosti nad 200 Din. Tat se je splazil v sobo skozi okno, ki se nima vložnih šip.

— **Cesa vse ljudje ne vedo?** V soboto ponoči se je 28-letni posestniški sin Ivan K. iz Gaberja precej navlekel sladke vinske kapljice. Ko se je vračal proti domu, je prav krepko zaspel. Petje pa ni bilo ravno najlepše in ga je kmalu prekinil službujoči stražnik, ki je Ivana odvedel na policijo. Ivan je v svoj zagovor omenil, da ni vedel, da se v Gaberju opolnoči ne sme prepevati.

— **Izpred celjske porote.** Včeraj zjutraj se je pričelo jesensko zasedanje celjske porote. Prvi se je zagovarjal zaradi hudodelstva goljufije bivši slušatelj ljubljanske tehniške fakultete Fr. Z. Porotniki so vsa tri stavljenja vprašanja zanikali, nakar je bil Z. oproščen. Popoldne pa se je vršila obravnava proti delavcu Mihaelu Požeku iz Trebč zaradi uboja. Požek je bil obsojen zaradi prekoračenja silobrana na 10 mesecev strogega zapora.

Profesor Pregl - 60 letnik

V Gradcu slavi danes 60-letnico rojstva slovit univerzitetni profesor Ljubljancin dr. Fritz Pregl, predsednik medicinsko-kemičnega zavoda na graški univerzi.

Pregl je znan kot učenjak po vsem svetu, zlasti pa v strokovnih krogih. Široka javnost je bila opozorjena nani šele leta 1923, ko je v znak priznanja za svoje zasluge in odkritja na polju kemije prejel Noblovo nagrado. Bil je prvi Ljubljancin in prvi Avstrijec, ki je prejel to visoko odlikovanje.

Profesor Pregl je bil rojen v Ljubljani kot sin uradnika Kranjske hranilnice. V Ljubljani je absolvirал gimnazijo in leta 1887 se je vpisal na graško univerzo, kjer je študiral medicino. Bil je eden najbolj nadarjenih dijakov in profesorji so se začeli kmalu zanimati zanj. Po končanih študijah ga je pozval Aleksander Rollet za asistenta na fiziološki zavod. Polnih 14 let je deloval kot asistent, v tem času si je pridobil naslov doktorja kemije in se praktično udeleževal na fiziološko-kemičnem polju. Leta 1899 se je nabližiral kot fiziolog. Ko je bila po Rolletovi smrti stolica fiziologije izpraznjena, je bilo to mesto poverjeno profesorju Preglu.

Pregl se pa s tem še ni zadovoljil, marveč je nadaljeval študije. Leta 1904 je odšel v Nemčijo, kjer je študiral eno leto v Tübingenu, potem pa v Lipskem in v Berlinu. Povsod se je strokovno izpopolnjeval in izobraževal. Po povratku v Gradec je deloval na medicinsko-kemičnem zavodu. Leta 1910 je deloval na univerzi v Inomstu, nato pa se je odzval klicu graške univerze, kjer deluje in poučuje še danes.

Jubilant je spisal več znanstvenih del kot posledica svojih raziskovanj in proučevanj na polju kemije. Zaslovel je s svojimi raziskovanji glede kemične narave modre galice, največjo slavo pa si je pridobil z ustvaritvijo kvantitativne organske mikrometrike, to je kvantitativno določanje kemičnih elementov, zlasti ogljika, vodik, dušika, halogenov, žvepla, fosforja in raznih atomskih skupin v organski zvezi z dosedaj neverjetno neznamitimi substancami množicami. Odkril je še razna druga svojstva, ustvaril nove metode, in se sploh teoretično ter praktično plodonosno udeleževal na polju kemije.

V znak priznanja za njegove zasluge mu je dunajska univerza poklonila Liebnovo nagrado za kemijo, filozofska fakulteta univerze v Göttingenu pa je imenovala častnim doktorjem, leta 1923 pa je Pregl prejel Noblovo nagrado. Ob 60-letnici rojstva se je slovitega učenjaka spomnil ves avstrijski tisk, spominjala so se ga številna strokovna glasila, k jubileju so mu čestitali številni znanstveni zavodi ter njegovi znanci in prijatelji. Jubilantovim častilcem se pridružujemo tudi mi in kličemo odličnemu Ljubljancu: Še na mnoga leta!

Napoleon je bil slab šahist

Napoleon je zelo rad igral šah, toda bil je slab šahist. Francoska šahovska literatura se mnogo peča z Napoleonovimi partijami in vsi francoski šahisti trdijo, da Napoleon še daleč ni bil šahovski genij. Nekateri šahisti celo pravijo, da bi bil Napoleon izgubil vse svoje bitke, če bi bil v vojni tako nepreviden in neroden, kakor je bil v šahu. Napoleon je baje tako razvijal vrste svojih kmetov, da njegovi častniki niso mogli razviti svojih sil. Nikoli ni znal razviti na šahovskih deskah vseh svojih sil, tresel se je za vsako figuro in celo navaden šahist ga je lahko porazil. Sam je pa zelo visoko cenil svojo igro in častniki njegovega štaba so mu seveda pritrjevali, ker se mu niso hoteli zameriti.

Pripovedujejo, da so se Napoleonovi generali in maršali Ney, Junot, Murat in Bernhier domnili, da se bodo pustili v šahu od Napoleona vedno premagati, da bi mu ne pokvarili dobre volje, kajti po vsaki izgubljeni partiji je Napoleon besnel. Odkar je znan, da je bil Napoleon slab šahist, se je med francoskimi šahisti marsikaj izpremenilo. Šah, klubi, ki so smatrali Napoleona za genialnega šahista, mečejo njegove kipe iz svojih klubov in tudi v pariski kavarni Cafe de la Regence je bil postavljen na zgodovinski šahovski deski, na kateri je igral Napoleon kot prvi kralj, namesto Napoleona pa Atahinov kip. To je najboljši dokaz, kako je padel Napoleon v očeh francoskih šahistov.

Vaši lasje imajo svili podoben lesk.

ako jih negujete z Elida-Shampoo-nom. Zdravi lasje imajo nek poseben lesk — ako so čisti. Nič ne očisti las temeljiteje kot Elida Shampoo. On da lasem lesk ki je podoben svili. Umetnegaleskasvetneobčuduje, pač pa naravnega. Shampoo-ni, ki vsebujejo sodo naredijo lase puste in trde. Elida Shampoo je garantirano prost sode.

Voljni kot svila — mehki kot svila — lesketajoči kot svila — je efekt Elida Shampoo-na.

ELIDA SHAMPOO

Plesalka z udavom okoli vratu

Vstop dovoljen samo odraslim - Produkcija kraljev zraka bratov Kellner — Ti si moja, moja — jaz sem tvoj

Ljubljana, 3. septembra.

Na veseljem prostoru ljubljanskega velesajma je tudi letos zelo zabavno. Pravzaprav si v zadregi, kam bi jo najprvo mahnil. Takoj, ko stopiš v Lattermannovem drevoredu v velesajmski prostor, opaziš na levi strani strelišče, koje z moškimi figurami, katerim zbijaš cilindre z glave, če si razpeložeš za ta špas, dalje velik vrtiljak, ki se sveti zvečer v stoterih lučih, da ti vid jemlje, jahalnice in šotor z anatomsko razstavo.

Največ ljudi se gnete pri vrtiljaku. Skoro je ni ljubljanske frakcije ali pa sracije, ki se še ni popeljala z njim. Na vrtiljaku je tako lepo. Komaj sedeš, že pozabiš na vse: celo na to, da si ob par dinarjev, ko bi mignil.

Vrtiljakova godba in godba anatomске razstave se tepeta, da je strah. Kaj se hoče! Tudi anatomska razstava bi rada kaj zasluzila. Na velesajmskem prostoru imamo tudi stalno higijensko razstavo Drž. higijenskega zavoda, toda ta menda ne vleče prav posebno, čeprav je organizirana tako, da zadovolji ne le lajka, temveč tudi najbolj strogega strokovnjaka. Anatomska razstava si zna delati reklamo! Ob tej se lahko prepričate, da reklame nikakor ni podcenjevali. Takole vpije možakar ob vhodu v razstavo:

— Prvič v Ljubljani! Vstop je dovoljen samo odraslim osebam! Anatomska razstava je v službi ljudske prosvete!

Moške in ženske bolezi s svojimi strašnimi posledicami. Pomoč pri rojstvu, običajen in neobičajen porod, bolečine žene, telesna slabost moža itd.

Společje in razvitek otroka od 14. dne do 9. meseca, ozir. do poroda. Poučno, zanimivo in znanstveno!

— Te vošene figure so pa res grozne, pripovedujejo ljudje, ko pridejo iz šotora. So pa drugače prav zanimive stvari.

Sinoči sta se producirala na vrhu visokega jambora »kralja zraka« brata Kellner. Tudi poskočnicah godbe v paviljonu sta izvedla več drznih akrobatskih vaj, ne da bi se zavarovala za slučaj nesreče z varnostno mrežo. Kajpak sta bila deležna splošnega občudovanja in viharnega ploskanja. Produkciji je prisostvovalo več sto ljudi. Jambor sicer ni bil visok 45 m, vendar pa vseeno toliko, da si trepetal pri mislih, da utesne akrobatoma nenadoma izpodletati. Producirala se bosta ves čas velesajma od 8.—9. zvečer.

Lastnjiki vinotočev, ki so se, če se ne motimo, letos pomnožili, so razvili svojo fantazijo, da privabijo obiskovalce. Da svira v vsakem vinotoču godba in da so na sporedu prvovrstni šlagerji, je samo ob sebi razumljivo. Najbolj jo je še pogruntal oni, ki je dal napraviti plešišče. Katero dekle in kateri fant ne bi šla plešat, zlasti če, ko se nudi tako lepa prilika, da se seznanji s vsakim in s vseno. Ni čuda, da je plešalcev toliko, da plešejo kar po tujih nogah.

— Re-mo-na, Kre-o-la! sčujam kričanje na donji strani. Pred šotori stoji vse polno

ljudi. Pred največjim opazim na odru napolnago plesalko z udavom okoli vratu, cirkusko opravljenega mladeniča, ki vabi k predstavi, in poleg vhoda ogromnega pajka z žensko glavo. Gledam jo, misleč, da je iz voska, ko iznenada opazim, da se peregiba in da celo govori. Prerinem se v ospredje in se prepričam, da je živa.

— Le kje ima vrat in život? vprašujejo ljudje. Glava sama vendarle ne more živeti. To ženščino si moramo ogledati.

Plačš 5 Din in si v šotoru. Okoli 30 ljudi sedi že pred menoj in z napetostjo pričakuje, kaj bodo videli na odru.

Nastopi plesalka z udavom. Mlada je še in pleše v spremstvu skoro čisto nage spremljevalke tako, da se nekaterim iskro oči. So to moški okoli 30 let in raznih poklicev. Več mladih deklet sramežljivo poveša oči, kajti trebušni ples mlade plesalke je naravnost izjavajoč. In kako nedolžno koketno gleda plesalka! Kakor da bi plesala ples sv. Alojzija. S trebuhom dela sunkovite kretnje navzgor, navzdol in vsmenokoli. Včasih ji malo ponagaja udav in tedaj si ga vrže nazaj na hrbet.

— Gospodičina se bo prihodnje leto poročila, potrebuje mnogo denarja in zato ji naj gospoda oprosti, ko pride pobirat prostovoljne prispevke! Te dobi povrh svoje gaže.

Plesalka stopa od gledalca do gledalca, nobenega ne spregleda in postoji pred vsakim tako dolgo, da seže dočes nočes v žep.

Za njo je nastopil pedenji mož — blizu 45 let jih mora imeti in komaj 1 m je visok. Precej dolgo brado ima in muzicira na harmoniko. S hrupavim glasom poje ljubavne kuplete, v nemščini seveda, kajti vsi ti šotorjani so trdi Nemci. Kdo se ne bi smejal, kadar ti tale pedenji mož zapoje v spakedrani slovenščini:

— Ti si moja, moja... jaz sem tvoj! Može kaže s pretom na to ali ono damo: skratka, smeja je več kot preveč.

Stopil sem v vas tudi k vedeževalki. Kaj sem tu videl in slišal, pa prihodnjaj!

— Najdebelejša ženska na svetu! Tola so njene hlače! Hu, kako so valike! Le noter, noter, samo par dinarjev! kriči pred šotorom možki in vrtil na pahel, kakor bi imel zastavo, ogromne ženske hlače.

— Kakšne hlače! Hu! Ufi! Kaj takega še niste videli!

— Semle cepajo ljudje ko muhe, mi je razlagal prijatelj. — k.

Razlika.

— Kaj še vedno živite s tovarnarjem? Misliš sem, da sta že ločena.

— Saj sva, toda samo od mize in postelje, ne pa od vile in avtomobila.

Najboljši pokilo.

— Svetujte mi, kaj naj storim s hčerko. Sama ne vem, česa bi jo dala učiti. Vse je že prenapojeno.

— Svetujem vam pokilo, ki še ni prenapojen. Poskrbite, da postane vaša hčerka dobra zakonika žena.

Spiritizem vzrok ljubavne tragedije

Če ljubi mož dve ženi — Razočarana ljubica prosila ljubčka, naj jo ustrelji, da bi imela na onem svetu mir

Te dni se je odigrala blizu Bratislave pretrpetljiva ljubavna tragedija. Neki bratislavski turist je odšel zgodaj zjutraj na razvaline devinskega gradu, kjer je ves presenečen opazil žensko truplo. Hitro se je vrnil in obvestil orožnike, ki so ugotovili, da gre za 22-letno, vzgojiteljico Zofijo Kudelkovo, pristojno na Madžarsko in zaposleno v Bratislavi. Dekle je imelo prestreljeno glavo. Prvi hip so orožniki mislili, da gre za samomor, kmalu pa so se prepričali, da je bila Kudelkova umorjena. Orožniki so preiskali vso okolico, toda revolverja niso našli. Bratislavska policija je poslala na kraj umora komisijo, ki je potrdila, da gre res za umor.

Se istega dne so oblasti zvedele, da je bila Kudelkova popoldne z dvema fantoma v neki gostilni v okolici Bratislave. Fanta sta bila lepo oblečena in Kudelkova je vprašala gostilničarja, kje je pošta, češ, da bi rada telefonirala v Bratislavo. Kmalu se je od fantov poslovila in zvečer so jo videli v gostilni z nekim drugim moškim. Po večerji sta najbrž odšla k razvalinam starega gradu. Kudelkova je bila zadnje čase brez posla, čeprav bi bila lahko dobila službo, ker je bila zelo marljiva in izredno lepa. Možnost samomora je izključila tudi obdukcija njenega trupla. Smrt lepe vzgojiteljice je bila torej tajna, ki jo je na bratislavska policija kmalu pojasnila.

Spočetka se je zdelo, da bo zelo težko najti morilca. Kmalu pa je poli-

cija izsledila ljubčka umorjene vzgojiteljice v osebi 40 letnega narednika topniškega polka Pavla Kindernaya. Mož je oženjen in oče dveh otrok. Dočim je živela njegova žena z otrokoma v Nitri, se je zapletel mož v Bratislavi v ljubavno razmerje s Kudelkovo. Pregršna ljubica se je vlekla več mesecev in končala je z umorom. Morilca so aretirali v Nitri pri njegovi ženi. Zločin je takoj priznal. Pri zaslišanju je izjavil, da je ljubil ženo in lepo vzgojiteljico. Vedel je pa, da je to razmerje nevarno, in ko je ljubici priznal, da je oženjen, je začela fantazirati o samomoru. Usodne noči ga je prosila, naj jo spremlja k razvalinam starega gradu, kjer mu je prigovarjala, naj jo ustrelji. Kindernay se je dolgo upiral, končno pa je uslišal njeno prošnjo. Potegnil je iz žepa samokres in ustrelil svojo ljubico, zjutraj se je pa odpeljal s prvim vlakom v Nitro.

Morilec je svoj zločin sicer priznal, toda tragedija s tem še ni pojasnjena. Kindernay in njegova ljubica sta bila navdušena spiritista. Čitala sta razne spiritistične romane in tako sta zabredla v začarani krog duševnih bloden. Posebno Kudelkova se je zelo navduševala za spiritizem in bila je trdno prepričana, da samomorilci na onem svetu nimajo miru. Zato ni hotela izvršiti samomora, čeprav je zadnje čase neprestano fantazirala o njem. Potrebovala je morilca in našla ga je v svojem ljubčku.

Pred novimi uspehi moderne tehnike

Sredozemsko morje in topel zrak nad puščavami vir energije — Morski toki naj bi gonili parnike

Svetovne zaloge goriva so tako omejene, da čez sto let morda ne bo več ne premoga ne lesa, ne petroleja. Tudi črta, da se človeštvo zadnja leta bolj zanima za nove vire energije. Že dolga leta iščejo učenci nove vire energije in šele nedavno je bil dosežen v tem pogledu presenetljiv uspeh. Eden najvažnejših virov energije bo v dohodni bodočnosti toplotna energija morja. Tehnika skuša izrabiti razliko toplote med poedinimi morskimi toki in maso vode okrog njih. Ob enem se pečajo učenci s problemom eksploatacije energije plime in oseke, kar se je deloma že posrečilo. Industrija hoče črpati pogonske sile tudi iz toplotne razlike zračnih strui. Tu prihaja v poštev ozemlje, kjer so velike toplotne razlike, kakor v Sahari, v severoameriških puščavinah in v nekaterih tropskih krajih, kjer zapirajo ravnino gore, na katerih vejejo hladni vetrovi. Na gorah hočejo postaviti stroje, ki bi prestrezali segreti zrak, katerega prinaša veter iz nižav in tako bi pri ohlajanju toplega zraka dobivali energijo. Tudi sila vetra naj bi se v bodoče izrabljala bolj, nego se izrablja sedaj potom vetrnih motorjev.

Nemci so zasnovali načrt eksploatacije morske ožine Gibraltarja in Dardanel, kjer hočejo zgraditi na morskem dnu ogromen jez, preko katerega naj bi tekla voda, ki bi gonila na drugi strani motorje za proizvodnjo električnega toka. Jez v Gibraltarju bi služil

tudi za namakanje puščav v Tunisu. Inicijator vseh teh načrtov je član Francoske akademije znanosti dr. George Claude. Claude polaga sedaj na Kubi v morsko globino 1200 metrov dolgo cev in hoče dokazati, da se da izrabljati morská toplotna energija. Svoje tovariše je znal teoretično prepričati o točnosti svojih računov tako, da je zbral potrebna denarna sredstva za svoje poskuse. To je prvo večje podjetje, katero financirajo izključno učenci. Claude je prepričan, da bo obratovala njegova prva turbina s 100 HP v najkrajšem času. Do januarja prihodnjega leta upa dobivati iz morske vode že 500 konjskih sil energije, in če se njegovi poskusi posrečijo, zgradi na Kubi elektrarno, katere kapaciteta bo znašala 15.000 konjskih sil. Ker bi se dalo praktično ustanoviti nebroj takih podjetij, bi služila človeštvu vsa morská toplotna energija.

Druge poskuse dela zdaj ing. Bernard Dubos ob vznožju pogorja Atlas. Dubos polaga dolge cevi iz puščav na vrh Atlasa in hoče s pomočjo turbine izpreminjati topel zrak v energijo. To je dalekosežen načrt, ki gre za tem, da bi zgradili nad puščino stekleno streho, pod katero bi se segreval zrak, ki bi bil napeljan po ceveh na vrh Atlasa. S svojim pritiskom bi gonil velike turbine. Če se ta poskus posreči, bo mogoče zgraditi slične naprave v puščavah Nevade in Arizone v Združenih državah. Tudi načrti umetnih odtokov se že

uvlačevajo. Ing. Pierre Gandillon je predlagal spojitve Sredozemskega in Mrtvega morja. Voda bi tekla v Mrtvo morje, kjer bi na solncu izhlapevala. Zelo važen je tudi izum ing. Maurica Thomasa. Gre za vedno kolo, ki naj bi gnalo ladje proti toku tako, da bi jim ne bila potrebna lastna energija. Slična konstrukcija, ki pa še ni dovršena, gre za tem, da bi služili morski tok za pogon parnikov tako, da bi vijaki in turbine sploh odpadli.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Dobra trgovina.

— Kaj, vi berate že z dvema klobukoma v roki?

— Da, trgovina gre tako dobro, da sem jo moral razširiti.

Na letovišču.

— Mamica, ali je res, da spi naša gospodinja v kurniku?

— Zakaj bi spala v kurniku?

— Saj je dejala, da hodi spat s kurniki.

Moderna žena.

On, dan po poroki: No, kako ti je ugajal večerajšnji dan?

— Ah, srček, še nobena svatba ni bila tako lepa.

Postojnska jama!

Dne 8. septembra se bo vršil

VELIK SIMFONIČNI KONCERT

POD OSEBNIM VODSTVOM MOJSTRA PETRA MASCAGNIJA V GLEDALISKI DVORANI JAME

120 PROFESORJEV GLASBE - PROSTOR ZA 7000 OSEB - KONCERT SVETOVNEGA SLOVESA

BREZPLAČNI VIZUM OD ITALIJANSKEGA KONZULATA

Ostoppina v jamo in h koncertu Din 35.-

PREDPRODAJA IN VSE NATANČNEJE INFORMACIJE PRI „TOURIST-OFFICE“, LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 1

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Gradbenega tehnika

sprejme za takoj stavbno podjetje U. Nassimbeni, mestni stavbenik, Maribor, Vrtna ulica 12. 1823

Trgovsko hišo

na najprometnejšem kraju v trgu Središče ob Dravi, prostorno, s priključnimi lokali, stanovanjem, lepim vrtom itd., pripravno za vsako obrt, poceni ugodno takoj prodam, ali pa tudi oddam v najem. Pojasnila daje Franc Jurčič, pošto ležeče, Središče ob Dravi. 1822

Strojepisni pouk

med počitnicami se vrši vsak dan od 18. ure dalje. Vpisovanje v torek 3. septembra od 18. do 20. ure. Učna ura 4 Din. Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska c. 7/I. 1801

Čolne izposojujem

na Ljubljani. Dobe se za Trnovsko mlitnico. 1763

Blagajničarka

večša slovenskega in nemškega jezika, išče službo. Ponudbe na upr. »Slov. Naroda« pod »Blagajničarka 1828«.

Več samostojnih soferjev

ki so izučeni mehaniki, z najmanj triletno prakso, sprejemem. Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 1835

Trafiko ali bufet

vzamem v najem ali proti proviziji v centru mesta. Pripravljena sem plačati odstoppino. Cenjene ponudbe na naslov: Julijo Starz, pošte restant Pakrac. 1833

Učenca za trgovino

z mešanim blagom, z vso oskrbo v hiši, s primerno šolsko izobrazbo, sprejme takoj tvečka Rudolf Anderlič v Ormožu ob Dravi. 1832

Malinovec

z najfinjšim sladkorjem vkuban, brez vsake kemične primesi, garantirano naraven, se dobi v lekarni Dr. G. Piccoli Ljubljana

1 kg 20 Din

Pri večjem odjemu ceneje. Razpošilja se po pošti in železnici.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov, od preprostega do najfinjšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk silvalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. Ceniki franco. Prodaja na obroke.

«TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska c. 4.

Lepo posestvo

obstoječe iz hiše, hleva, vse v dobrem stanju, zidano, z opeko krito, 16 johov zemlje, lep gozd, travniki, njive, lep sadonosnik, 180 sadnih dreves, vse na ravnem, eno uro od postaje Poljščane, prodaja Ivan Nemec, kovač, Poljščane. 1831

Zastopnika

agilnega in dobro vpeljanega v manufakturni stroki, z Ljubljano in celo Slovenijo za prodajo moškega blaga na mesečno odplačevanje sprejme S. Čepelja, Zagreb, Hlica 53, I. Ponudbe na št. do 10. septembra. 1824

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57

priporoča najboljšo tamburo, žice, škole, partiture i ostale potrebščine za vsa glazbala. — Odlikovan na pariskoj izložbi Cjenici franco.

Naš blagi, predobri papa, gospod

Bine Anderwald

trgovec

je umrl danes po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v 55. letu svoje starosti. Pogreb nepozabnega se bo vršil v torek, 3. septembra, ob 5. popoldne na tukajšnjem pokopališču. Sv. maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji farni cerkvi.

Kranj, 1. septembra 1929.

Žalujoče rodbine:

ANDERWALD, COLNAR, PALOVEC in ostali sorodniki.

* KER JE DINI SLOVENSKE POPOLDNEVNIK * IMAJO OGLASI V NJEM SIGURNO USPEH *

* Slovenski Narod *

Opalograph

razmnoževalec z varstveno znamko «Globus», kakor tudi potrebščine dobite edino pri

Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6

Telefon 2980

Pazite na varstveno znamko!

Vse drugo potvorb!

Globoke žalosti naznanjamo, da nas je naš nadvse ljubljani soprog, oče, sin, brat, stric in svak, gospod

RUDOLF SELJAK

cestni nadzornik v Domžalah

na posledicah avtomobilske nezgode danes po kratki in mučni bolezni za vedno zapustil.

Pogreb predragega bo v sredo, dne 4. septembra 1929 ob pol 6. popoldne iz mrtvaške veže deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v cerkvi Marijinega oznanenja.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1929.

MARICA, soproga. — VOJKO in ANICA, otroka, ter globoko žalujoče rodbine: SELJAK, BONAC in URŠIC.